

VICENT FERRER GUZMÁN
JOSEP M. SORIANO BESSÓ

ALAUÀS. LA RESISTÈNCIA AL FRANQUISME

Molta gent jove, nascuda a les darreres dècades, es pregunta sovint per les actuacions dels alauasers en la lluita contra la dictadura franquista. A les pàgines següents trobarà el lector una primera, i limitada, resposta a eixa demanda informativa.

Desitjaríem els autors de estes pàgines que, als propers números de Quaderns d'Investigació d'Alauàs s'afegiren documents o testimonis que enriqueixen aquestes aportacions inicials.

I. CÀRCELS, PORS I SILENCIS (1939-1950)

La Torre de Torrent, i les càrcels de València (Sant Miquel dels Reis en l'antiga carretera de Barcelona, i la Càrcel Modelo a l'entrada per Mislata) foren les dependències on anaren a parar les desenes d'alauasers empresonats per la seua ideologia i militància política o sindical; només de dos, que a temps fugiren a França i Venesuela, tenim constància que no arribaren a entrar en presó. Alguns d'ells, abans de ser empresonats, portaven ja algun temps detinguts en els camps de concentració que els militars habilitaren només ocupar la ciutat de València, a les darreries de març del 39.

De tots ells, 7 van caurís afusellats en el 39 i el 40 al ser condemnats a pena de mort, en judicis sumaríssims, pels *Consejos de Guerra Permanentes* creats pel general Franco: José Lino Llácer *Pepet el de Guerra*; Miguel Bonet Ferrer *Micalet el Desmaiat*; Vicente Martí Ruiz *Vicentet de ca la Mil*; Manuel Forriol Martínez *Nelet el de Blanca*; Luis Lino Sanz *el Bollo*; Juan Martínez García *Marús*; i Julio Sánchez Lull *Xarles*.

Tenim constància, per informacions orals trasmeses i amb molt poca documentació escrita, de l'existència i activitats a Alauàs durant els anys de República i de Guerra Civil, de les següents organitzacions polítiques i sindicals: Izquierda Republicana, Radical Socialista, Unión Republicana de Martínez

Barrios, Partido Unión Republicana Autonomista-PURA vinculat a Sigfrido Blasco Ibáñez, PSOE, Partido Comunista, CNT, UGT, Juventudes Socialistas Unificadas, Partido Sindicalista de Angel Pestaña, Derecha Regional Valenciana-CEDA, Comunion Tradicionalista-Partido Carlista i Falange Española.

La prohibició dels partits polítics feu desaparèixer a totes les organitzacions, llevat de les dos darreres integrades en el nou partit únic: *Falange Española Tradicionalista y de las JONS-Juntas Ofensivas Nacional Sindicalistas*. Al poble d'Alaquàs els carlistes eren pocs, més simpatitzants que militants i d'edat prou avançada, i acabaren diluint-se en la nova organització. Pel que fa als militants i simpatitzants de la Derecha Regional Valenciana-CEDA, en la seua majoria joves i molt pròxims a l'església, engrossiren, ja durant la guerra o en acabar-se, les files del partit únic. Lògicament foren únicament els afiliats de esta nova organització els qui ocuparen els llocs de responsabilitat a l'Ajuntament, a la *Delegación Local de la CNS-Central Nacional Sindicalista*, a la *Hermandad de Labradores*, a la *Sección Femenina* i a la *Obra Sindical de Educación y Descanso*, encarregada aquesta darrera d'enquadrar, dirigir i organitzar les activitats culturals, esportives i recreatives de la població.

CÀRCEL I REPRESSIÓ PER A MILITANTS: DE QUINES IDEOLOGIES I ORGANITZACIONS?

Cal situar al lector en els antecedents, i conèixer els grups de caràcter progressista que es movien per Alaquàs, per poder entendre millor què passa en acabar-se la guerra, a partir del 39.

Durant les dos primeres dècades del segle, en algunes poblacions de l'Horta - i no en totes- sorgiren grups organitzats amb una ideologia política republicana o amb una motivació social de certa consistència. Ens referim a nuclis de militància sindical en torn la CNT o la UGT, o de militància republicana vinculada al diari "El Pueblo" i afins a Blasco Ibáñez, o de militància socialista en el PSOE. Aquests grups, tot i tindre una forta i intensa vivència ideològica, eren prou minoritaris i en general de molt precària presència en el govern municipal dels pobles. La vida política local girava majoritàriament al voltant dels dos grans partits monàrquics: liberals i conservadors, més pendents de les batalles caciquils i dels interessos personals dels *capos* que dels greus problemes d'analfabetisme i precarietat de vida del veïnat.

Alaquàs no fou, fins l'arribada de la República a l'abril del 31, dels pobles més destacats en aquella presència que abans apuntàvem. Les disputes i tensions entre el casino *vell*, construït a la plaça l'any 1927 i seu de la banda de música *roja* -pròxim al partit liberal- i el casino *nou*, ubicat en el primer pis d'una gran casa

en front de la farmàcia del carrer Major, i seu de la música *blava* –vinculat al partit conservador– centraven i quasi esgotaven les inquietuds i atencions dels dos partits monàrquics que governaven el poble. Les idees republicanes de llibertat, d'igualtat i de progrés, i menys encara les anarquistes o socialistes que predicaven l'emancipació de la classe treballadora i el canvi social, tenien poc predicament i poca implantació: els seus seguidors a penes arribaren a disposar d'un casinet republicà poc abans de la dictadura de Primo Rivera, i durant no massa temps.

En arribar la República l'any 31, aquestes ideologies minoritàries i progressistes s'expandiren i entraren en plena efervescència. Els tres primers anys foren de predomini de la vessant republicana del partit blasquista, i de la línia més moderada de la Unió Republicana de Martínez Barrio. A partir del 34 es detecta ja una presència del republicanisme més madur de la *Izquierda Republicana* de Manuel Azaña i de Juan Peset, i és a finals de 35 i inicis del 36 quan apareixen les militàncies de CNT, UGT i del PSOE.

La vida política del poble deixa de girar exclusivament al voltant de les baralles caciquils dels casinos, i de les seues respectives organitzacions polítiques afins. Els homes que estan al front no es distingeixen pel seu fervor republicà, i es veuen desbordats pels altres nuclis minoritaris més actius i de major identificació amb tot el que suposava la desaparició de la monarquia. En el cas del *casino vell* o de la plaça, seu de la banda *roja* i més pròxim a la ideologia liberal, acaba produïnt-se una escissió protagonitzada per un grup amb major definició republicana, i Alaquàs es troba amb una tercera banda de música.

La creació del Front Popular en febrer del 36, decantà més encara el predomini de les organitzacions d'esquerra. Predomini que esdevé absolut quan, en juliol del 36, es produïx la rebelió militar i es crea el *Comité Revolucionario Antifascista*, integrat per un representant de cada organització.

A l'acabament de la guerra, en el 39, van ser els homes i les dones vinculats als sindicats obrers i als partits progressistes, menors de 40 anys en la seua majoria, qui van patir de debó els empresonaments, els judicis sumaríssims, les condemnes i les humiliacions de les tallades de monyo, o de beure oli de ricino. Als polítics que havien vingut dirigint tradicionalment la vida municipal a través dels casinos, persones de més edat i d'ordre –era l'expressió per significar les seua ideologia dretana– els donà tranquil·litat l'acabament de les convulsions del Front Popular i de la Guerra, però es trobaren en la penosa novetat de no poder continuar dirigint el govern del poble, com ara veurem.

EN QUÈ QUEDA EL CACIQUISME?

La prohibició dels partits, i de les societats titulars dels casinos, per part del

nou règim franquista afectà, i no poc, a l'esquema polític de distribució de poder anterior a la República, sistema que feia girar el govern del poble al voltant dels dos casinos tradicionals. Els homes de 50 a 70 anys que, fins la proclamació de la República, havien estat exercint una influència continuada en la vida municipal a través dels casinos, i que foren paulatinament desplaçats al llarg dels anys de República i de Guerra Civil, es troben completament fora de joc ara en el 39. A més a més, a molts d'ells no els atrau ni els convenç el nou sistema totalitari.

Els militants del partit únic, *Falange Española Tradicionalista y de las JONS*, eren joves, al voltant dels 30 anys en la seua majoria, i són ells qui gaudeixen de la confiança del nou règim. Estan impregnats de la ideologia joseantoniana que condemna la partitocràcia, i que resalta la esterilitat de la lluita política via partits. Les bandes de música, al desaparèixer, deixen de tindre la funció sociopolítica dels anys anteriors, i els casinos queden reduïts a un lloc d'encontre i de jocs de baralla. Els seus directius històrics com que no arribaren a tindre, en els anys de República i de la Guerra Civil, implicacions en els partits d'esquerra, no patiren després –llevat d'alguna excepció– condemnes de càrcel. Representaven el decadent sistema dels partits monàrquics caciquils, i el nou sistema polític volia descansar en gent jove convençuda de la necessitat de trencar els esquemes anteriors de representació política.

A través de la *Obra Sindical de Educación y Descanso*, els falangistes joves intenten reanudar l'activitat musical amb la reagrupació de les dos bandes, baix el paraigües legal de l'esmentat organisme de caire feixista. Alguns d'aquests joves tenen vinculacions familiars en els cercles polítics tradicionals dels casinos, però tot i aixó troben una forta resistència als seus plantejaments per raons ben explicables. No s'entén, des de l'òptica del polític major i tradicional, que una societat musical es cree i funcione baix la tutela o control d'un organisme oficial on els càrrecs siguen nombrats des de València; com tampoc s'entén que tinguen que estar tots, després de generacions de rivalitats i d'enfrontaments, dins del mateix sac.

Recordem que els militants o simpatitzants dels partits d'esquerra han desaparegut completament de l'escenari polític, llevat d'alguna excepció puntual típica del cambia-xaquetes. Els partits han estat prohibits, llevat del partit únic creat pel general Franco, i quan la gent d'esquerres, que no ha estat afusellada o ha fugit a l'estranger, comença a eixir de la càrcel comprova la continuïtat de la repressió i l'evidència de ser considerat un vençut. Només unes anècdotes ho demostren: els que s'havien cassat només pel jutjat, atenen la legislació aprovada per la República, són coaccionats a fer-ho per l'església perquè veuen el seu matrimoni invalidat; els xiquets que no havien rebut el baptisme, són obligats a batejar-se en actes públics i solemnes; els invàlids de l'exèrcit republicà resten en l'oblit i no tenen cap recolzament públic, mentres que els de l'exèrcit fran-

quista, anomenats "caballeros mutilados", cobren pensions o ocupen llocs de treball públics; multes de la Guàrdia Civil a qui trobaven treballant els diumenges; vigilàncies contínues de la Guàrdia Civil o dels xivatos membres del somatén; les visites del general Franco a València movilitzaven a la Guàrdia Civil d'Aldaia per endur-se a la caserna als 35 o 40 *desafectos al régimen* d'Aldaia i Alaquàs i retindre'ls durant els dos dies que durava la visita; en passar els anys, les visites de Franco generaven un poc menys de tràfec als membres del *cuervo*, perquè es limitaven a visitar als *desafectos* i ordenar-los que durant uns dies no isqueren de casa, ni per anar a treballar...

Tenim constància de les cauteles extremes que preniem per trobar-se, i poder intercanviar informació, el grupet de militants de la CNT d'Alaquàs. Després dels anys de presó, com que se sabien vigilats, es veien al casino de la plaça amb la màxima discreció; o es trobaven a dinar en el casinet –dit també café Ideal o bar de *Sabó*– i si n'acudien també dos d'Aldaia, com que ja n'eren cinc o sis, per no cridar l'atenció es posaven en dos taules pròximes. A l'acabament de la dècada dels anys 40 deixaren de mantindre aquesta mena de contactes, i es trobaven amb gent de València en un pis prop de la plaça de la Mare de Déu.

En el poble es respira la manca de llibertat, i els vençuts se senten vigilats i arraconats. El poble es troba dividit, però ara ja no són les bandes, i les seues manifestacions festives i visceral, les que ho provoquen. Es tracta d'una divisió soterrada, de silenci i amargors. Hi ha moltes famílies que, per sentir-se reprimides o humiliades, s'automarginen de les activitats socials que van generant-se, lògicament de la mà del bàndol victoriós.

Cal advertir que per imperatiu legal tot el món –amos de tallerets, treballadors, botiguers, llauradors, etc.– havia d'integrar-se en la *Delegación Local de Sindicatos-CNS* i en la *Hermandad de Labradores*, i els dirigents eren anomenats des de València a proposta del consell local de Falange. Per ocupar algún càrrec calia apuntar-se al partit únic, i alguns dels vells polítics monàrquics ho feren, amb gran satisfacció dels falangistes per l'èxit que suposava la superació de la política *de las viejas rencillas caciquiles que habían podrido las raíces de la patria*, segons predicava la doctrina joseantoniana. De tota manera, esta integració en el nou règim polític dels vells directius dels casinos fou ben escassa.

Sí que es remarcable, però, la resistència que des dels dos casinos s'anà generant a la política integradora predicada pel nou règim. Tant és així que la vida municipal dels anys 40 i principis dels 50 està marcada pels recels i desencontres entre els joves falangistes i els polítics residuals de les dos *tribus* casineres, alentats aquests darrers en alguns moments per persones de tarannà democràtic, del bàndol dels vençuts, que de manera discreta avivaven la resistència al poder omnímode del partit únic.

De fet, fins l'any 50 no arriba a crear-se la societat *Unión Alacuanse Musical* i això després d'infinat de gestions, d'intentar inútilment vencer recels i malentesos. Es evident que hi hagué una raó de fons per explicar el retard del renaixement musical, com ho era la voluntat de no deixar-se integrar per la *Obra Sindical de Educación y Descanso* evitant així la identificació explícita amb el règim. Però advertim que seria difícil destriar, en l'anàlisi de tants anys de paràlisi societària i musical, aquesta laudable causa de resistència d'aquelles més amagades i visceral dels vells polítics. I bona prova d'aixó és que una part important dels socis i dels músics del casino vell o de la plaça, no s'integrà en la nova societat musical perquè els personalismes i els posicionaments caciquils continuaven presents en un i altre costat.

II. ACTIVITATS QUE GENEREN CONVIVÈNCIA I PLURALISME (1950-1960)

Hem dit que el poble d'Alaquàs dels anys 40 patia una divisió silenciosa, i amarga per a moltes famílies. I que hi havia, per la part dels vençuts, una resistència explicable a participar en les activitats públiques que anaven oferint-se, majoritàriament de caràcter confessional: festes, processions, passejades de la Mare de Déu, etc.

Tanmateix, apareixen algunes activitats que generen un espai comú propici al contacte i a reduir les distàncies. Ens referim a les *partides de pilota* al carrer, al *teatre*, a la *societat musical*, i al *futbol*.

La primera activitat propicià la trobada, com a jugadors o com espectadors, de persones dels dos bandos en un lloc d'assistència massiva com ho eren les partides a llargues al carrer Benlliure. La segona, baix la cobertura parroquial, aglutina als aficionats al teatre i a la sarsuela, i durant més d'una dècada, al local del carrer de Sant Hipòlit, s'oferixen representacions que animen la precària vida cultural del poble. La incidència integradora i pluralista, en aquest cas, és ben escassa atés el caràcter confessional de la proposta.

TEATRO JUVENTUD CATOLICA
ALACUAS

¡ATENCIÓN! ● ¡ATENCIÓN! ● ¡ATENCIÓN!
 Para el Domingo 14 de Julio de 1940
a las DIEZ y media de la noche en punto

GRAN FESTIVAL ARTISTICO TEATRAL
 en honor de **D.ª MARIA FERNANDEZ**
 con el siguiente orden de PROGRAMA:

1.ª Estreno de la monumental obra de gran EXITO

ALMA NEGRA
 NO DEJE USTED DE VERLA por una sola representación

2.ª **GRAN FIN DE FIESTA**
 por las Srtas. PURA, ASUNCIÓN, FLORA y las señoras
 F. CERVERA, JUANITO ALABAU, A. Forment y Fobián.
DESFILE de Romanzas, Cantos, Duos, Poesías, Bailes, Clakés,
 Parodias. ● ● **CONCIERTO DE PIANO** por
D.ª María Fernández
 Cerrará tan grandioso acto el Sr. Cura de esta localidad.

¡¡No dejen de ver tan gran programa!!

GRUPPO TURIA-PUBLICA S. ANON. 12-TURIA-1937

Pel que fa a la *Unión Alacuasense Musical* val a dir que propicià un lloc de trobada i de conreu de les vocacions musicals, al temps que animava la vida local i l'esperit integrador de pertinença o adscripció alaquasera, quan es concurría al certamen de València o al de Cullera. En canvi, no propicià sobremanera el pluralisme ideològic perquè les inquietuds eren bàsicament musicals i perquè predominaren les persones procedents del casino *blau*, de menor incidència republicana en els anys de democràcia, junt a algunes poques vinculades a Falange.

La quarta i darrera activitat esmentada, sí que acaba propiciant, amb el transcurs dels anys, un lloc aglutinador i fins i tot de presència destacada d'algunes persones allunyades del franquisme. Els equips de futbol d'adolescents i joves, auspicats durant la dècada dels 40 pel *Frente de Juventudes*, acaben donant pas en 1950 a la creació de l'*Alacuàs C.D.* i en la seua directiva apareixen, per primera volta després de l'acabament de la guerra, alguns noms vinculats als sectors socials desafectes al règim. La construcció del camp del Rosal, a la vora del Camí Vell de Torrent, i de la pujada de l'equip a la 1ª categoria regional, propicien una mobilització integradora i un recolzament popular a una entitat que no té el control directe, ni indirecte, del falangisme.

CRISI EN EL FRANQUISME LOCAL

En realitat, als inicis dels anys 50, son ja tres les associacions, que agrupen i mobilitzen a grups nombroses de persones, les que s'escapen al control directe del partit únic: el Teatro Patronato de la Juventud Católica, la Unión Alacuasense Musical, i l'Alacuàs C.D. Són les úniques institucions on el control ideològic i les consignes polítiques queden a certa distància, i on poden exercir alguna mena de lideratge alguns –no tots: govern civil s'encarregava que quedaren excloses les

persones més pròximes als postulats del Front Popular– dels que se sentien cridats a fer-ho, i no volien apuntar-se a Falange.

I es produïx un fet significatiu i rellevant. Al voltant de 1952, els sectors més resistents al monolitisme falangista, juntament amb aquells grups de persones adictes a la política a *l'antiga* i com es natural més sensibles a les diatribes del partit únic contra la tradicional política casinera, celebren tots plegats dos novetats per a ells esperançadores: el canvi traumàtic que es produïx en l'alcaldia i en la jefatura local de Falange, i l'inici d'un procés d'eliminació paulatina del nucli més doctrinari del falangisme local.

Potser fora Alaquàs un dels primers pobles on els postulats oficials de la *revolució nacionalsindicalista* comencen a perdre convicció i militància. Amb el canvi de l'alcaldia s'inicia un paulatí arraconament de la militància més fidel a la doctrina falangista, i la seua separació dels òrgans de govern local. Els sectors més distants del franquisme troben ara més possibilitats de consolidar la seua incidència en la vida local. I la ideologia del partit únic queda reduïda a la parafernàlia imperant, i es concentra ja només en la justificació interessada de la democràcia orgànica-dedocràcia, i en la fidelitat al *caudillo*. Es genera així un espai molt més propici per a la incorporació, als llocs del poder local, de persones més desprovistes de conviccions ideològiques i més proclives al pragmatisme.

Abans de l'acabament de la dècada dels 50, dos iniciatives urbanístiques i immobiliàries marquen l'inici del fort canvi demogràfic, urbanístic i econòmic en què es vorà inmersa Alaquàs en la dècada dels 60: la construcció dels nous barris de *los faroles* en la part de ponent i de secà, i de *socusa* en la part de llevant.

Les polítiques desarrollistes, que inicien en el 57 els tecnòcrates incorporats al govern franquista, comencen a notar-se. Els tallerets troben eixida fàcil a la seua producció, i reclamen molta més ma d'obra que la sobrant del sector agrícola local. L'arribada de famílies de la Manxa, d'Andalusia i d'Extremadura és incessant, i l'activitat immobiliària, amb totes les seues connotacions especulatives i amb totes les mancances de control, lògiques en una dictadura, entra en una dinàmica imparable.

Aquella resistència civil al règim franquista, tenuament constatada –com hem vist– en la dècada dels 40 i principis dels 50, va diluint-se, fins desaparèixer, en la mida en que s'han aconseguit espais integradors de vida social no controlats pel falangisme. I ara, amb l'arribada de milers d'emigrants i les oportunitats econòmiques que ofereix el desarrollisme, són altres les inquietuds que van reclamant l'atenció d'aquells grupets minoritaris que, en anys anteriors, s'havien mostrat discretament actius a favor de la llibertat i en contra de la marginació dels vençuts.

Josep M. Soriano Bessó

III. JOVES INQUIETS AL VOLTANT DE LA JARC-JOVENTUT AGRÍCOLA RURAL CATÓLICA (1960-1968)

En la vida hi ha una època especialment apropiada, que modela i configura el comportament social de les persones. Ens referim, com us podreu imaginar, a l'adolescència i la joventut. Eixa edat plena de dubtes, de somnis i projectes, que el pas del temps s'encarregarà d'anar confirmant o fent desaparèixer segons el camí que prenga cadascú.

Les persones que en l'edat adulta assumeixen responsabilitats socials d'un cert nivell, ho fan normalment perquè en la seua joventut desenvoluparen algun tipus d'activitat social, cultural o política. Aquesta pràctica es du a terme en segons quines condicions d'apertura o tancament polític hi ha establertes a la societat.

Als anys 60 al nostre poble –com a tota Espanya– els joves que tenien inquietuds socials es trobaven amb una sèrie d'entrebancs i dificultats per poder realitzar públicament els seus projectes i les seues activitats. Per poder agrupar-se i reunir-se calia demanar permisos que moltes vegades no arribaven, o quan arribaven ja no eren necessaris. Només es permetia i s'estimulava la participació dels joves en les organitzacions de tipus oficial, com ara el Frente de Juventudes o la Sección Femenina, entitats que comptaven amb tot el suport econòmic i logístic del govern, locals, uniformes, campaments d'estiu, encontres i assemblees provincials i/o estatals, etc.. Fora d'estes organitzacions era molt difícil portar endavant qualsevol tipus d'activitat pública de caràcter social, cultural i, menys encara, polític. En cada poble les autoritats municipals exercien un control per a que la vida pública discorreguera pels camins que marcava el règim polític del partit únic, encarnat pel que començà a anomenar-se a finals dels anys 50 *Movimiento Nacional*.

L'Església Catòlica era una de les poques institucions que comptava amb la confiança del règim sempre, clar està, que es mantinguera en l'àmbit estrictament religiós i no es ficara en política. A finals dels anys 50 la Conferència Episcopal Espanyola decideix que els militants de l'Acció Catòlica s'organitzen per branques, segons la seua adscripció sociològica: els obrers, a la JOC-Joventut Obrera Catòlica existent desde molts anys abans; els estudiants de les diferents facultats universitàries, a la JEC-Joventut Estudiant Catòlica; i els joves de poble, a la JARC-Joventut Agrícola i Rural Catòlica. A tots ells, i als sacerdots que anomenen consiliaris a cada diòcesi, els encomanen que canalitzen el seu testimoni de fe cap els compromisos educatius, a través d'activitats amb la participació de la resta dels joves, creients o no. A aquests joves catòlics la jerarquia eclesiàstica els estimula a que a analitzar la realitat que els envolta i descobrir els problemes de la gent, a reflexionar sobre les causes, però també a prendre posicions actives, implicant els amics, per afrontar solucions.

ALGUNS JOVES ES PREOCUPEN PER L'EDUCACIÓ DE LA JOVENTUT I GENEREN RECELS DAVANT L'AUTORITAT LOCAL

Ens trobem ja a la dècada dels 60. Alaquàs ha passat dels 4.000 de l'any 50 als més de 8.000 habitants de l'any 60, i els immigrants continuen arribant. Es generen llocs de treball, els tallerets creixen i es convertixen en fàbriques, augmenta la capacitat de consum del veïnat, i les inquietuds es centren en fer correr els diners que porten aquells primers anys de desenvolupament. Les amargors de la postguerra van caient en l'oblit, i són pocs els qui mantenen la consciència que es viu en dictadura, i que hi ha latents problemes de desigualtats i de justícia social.

Al caliu de la JARC i baix la cobertura de la institució eclesiàstica, un grup de joves, procedents de famílies pròximes a la parròquia, promouen activitats entre el jovent d'Alaquàs. Es tracta d'activitats en molts casos públiques, però donat el seu caràcter confessional el poder polític no desencadena cap interferència. Ja hem dit abans que els postulats de la JARC busquen l'educació dels joves per la via de l'acció i de la reflexió. A més de donar continuïtat al teatre del carrer de Sant Hipòlit, s'organitzen berenars i excursions, es posa en marxa un Club Juvenil on s'integren també joves immigrants, i es promou cada any una campanya, atenent les directrius de la JARC, amb enunciats com: *Millors i més competents en el treball, Fer l'esport més participatiu i menys competitiu, Per la unió de la joventut i dels pobles, Per la participació de tots en la societat, etc.*, etc.

Dos activitats convé destacar, pel seu significat i la rellevància que prengueren. La primera es centrà, entre els anys 62 i 63, en la publicació d'una revista a ciclostil titulada "La Voz de la Juventud". Apareixia cada quinze dies, i recollia les novetats que es produïen en el poble junt amb articles i entrevistes amb persones o grups representatius d'aquell Alaquàs en ebullició. Participaren en la seua redacció, en el mecanografiat dels clixés, en la seua estampació, en la distribució i venda... una colla de al voltant quinze joves d'edats entre els 16 i els 22 anys. Només sis eren militants de la JARC, la resta eren amics o joves amb inquietuds.

L'altra, tres anys després, amb motiu de la convocatòria de les eleccions per renovar dos de les regidories d'allò que anomenaven el *tercio familiar* –els altres regidors els elegien: un terç en la *Delegación Local de la CNS-Central Nacional Sindicalista*, i l'altre terç per cooptació dels regidors elegits a proposta de les entitats registrades– els joves de la JARC decidiren plantejar, en una reunió amb més gent jove, que aquella convocatòria electoral tinguera pluralitat i no fora una manifestació més de la habitual *dedocràcia*. D'acord amb les pautes que eren habituals, l'alcalde i *jefe local del Movimiento* confeccionava una llista oficial cridada a ser l'elegida. Als joves aquells, ningú amb dret de vot perquè només votaven *los cabezas de familia*, se'ls va ocórrer confeccionar una llista de persones

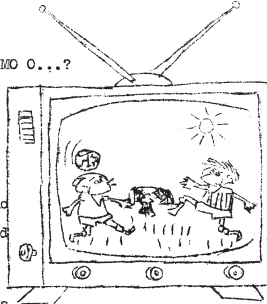
La voz de la juventud.

ALACUÁS 19 ENERO 1963
Año 19 Nº7 Ejemplar: 2º

REVISTA DE LA JUVENTUD DE ALACUÁS
Edita: CUB-JUVENIL C/Mayor, 63

¿ SEMI-ANALFABETISMO O...?

Existe latente en la sociedad un mal, una lacra, una enfermedad cien veces peor que la peste, ya que ésta desaparece con la higiene y la medicina, pero el semi-analfabetismo que para mí es una lacra, una enfermedad hipocrita, rastrera, se esconde y se camufla bajo una capa de barniz de cultura falsa y engañadora. ¿Que estado de ignorancia, de incultura, de conformidad encierra éste? El analfabeto total no sabe leer ni escribir. Se

REDACCION

D. Miguel Montoro
José Ferrer
Francisco Cervera
Miguel Ferrer T.
José M. Sorrieno
Rafael Collado
Ramón Alós
Colabora:
Antonio Rius
Dibuja:
Pepita Cuartiella
Administración
Manuel Marco
Francisco Palop
Distribución
Manuel Guasp
Jesús Santandreu
Mecanografía
Isabel Pallerdó

majors, amb una acreditada trajectòria per poder ocupar-se dels assumptes municipals. Els proposaren presentar-se, i després de diverses vicissituds acabà elaborant-se una candidatura integrada per un casat jove alaquaser i un immigrant que vivia al barri de Socusa, com a testimoni de la marginació en què es trobaven els nous joves.

Al senyor alcalde, tot i que vivia a València, li provocà una forta irritació aquella moguda juvenil. Com que alguns d'aquells joves procedien de famílies tradicionalment de dretes, i apegades a la parròquia, a les minories d'esquerrers supervivents els donava la impressió que aquelles activitats dels joves tenien d'entrada un color marcat, i per a ells es tractava de batalletes internes entre les famílies de dretes, i no feren cap intent d'aproximació. En realitat estava gestant-se al poble d'Alaquàs, com a d'altres poblacions valencianes, una minoria jove compromesa amb les mancances educatives i amb la lluita contra la injustícia, i sense cap vincle amb les organitzacions polítiques i sindicals que, de manera clandestina, començaven a moure's en la Universitat i en les fàbriques. Encara aixina, sent que la seua era una militància testimonial desprovista de qualsevol indici d'il·legalitat, a alguns d'aquests joves també els arribà la repressió franquista en la seua estada al servei militar, perquè del poble sortiren informes declarant-los *perilosos y desafectos al régimen*.

L'ACCIO I EL COMPROMÍS EDUCAREN A UNA MINORIA DE JOVES D'ALQUÀS

És ben evident. Tal com apuntava la metodologia educativa de la JARC, portar endavant tota una sèrie d'activitats, organitzar reunions, convocar o assistir a assemblees, redactar i llegir documentació i publicacions, suposava un gran esforç que aquells joves, la majoria sense estudis, portaren endavant. Esforç i autoformació que anà creant-los una experiència i un sentiment de seguretat que han fet que molts d'aquells joves, en la seua vida adulta, en públic i en privat assumiren amb garanties qualsevol responsabilitat.

Aquestes activitats tenien una altra vessant. Com hem dit abans, les autoritats miraven amb un cert recel estes actuacions, sobretot quan, amb coherència amb determinats plantejaments, s'arribava a la crítica i, més encara, quan alguns prengueren responsabilitats en la JARC a nivell diocesà o estatal. I més encara quan, ja a part de la militància apostòlica, personalment i individual arribaren a participar, anys després, en moviments de tipus veïnal, estudiantil o sindical. Aleshores les tensions entre els moviments juvenils i les autoritats anaren creixent, i alguns capellans pròxims i alguns pares van ser "advertits" de les conseqüències que haurien de suportar de seguir per aquest camí.

Al mateix temps que en els pobles es generaven aquestes tensions, a nivell estatal el govern pressionava a l'Església, controlant persones i publicacions, suspent o prohibint reunions, fins al punt que la jerarquia eclesiàstica desautoritzà els moviments especialitzats d'Acció Catòlica –la JARC entre ells– tot just quan el Concili Vaticà II acabava de proclamar que els cristians no sols tenien el dret sinó també l'obligació com a creients de fer-se presents i actius en la vida pública per tal de col·laborar en la construcció d'una societat millor.

Vicent Ferrer Guzmán
Josep M. Soriano Bessó